

เต็มเปี่ยมศักยภาพดูแลผู้ป่วย หน่วยแพทย์เคลื่อนที่มูลนิธิแสง-ใช้ก็...**u.4**

เต็มเปี่ยมศักยภาพดูแลผู้ป่วย ‘หน่วยแพทย์เคลื่อนที่มูลนิธิแสง-ใช้ก็ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์’ ร่วมด้วย กฟภ. และคณะแพทย์นักศึกษา วปอ.รุ่นที่ 27

“จากผลการวิจัยพบว่า หน่วยแพทย์เคลื่อนที่มูลนิธิแสง-ใช้ก็ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ร่วมด้วย กฟภ. และคณะแพทย์นักศึกษา วปอ.รุ่นที่ 27 นับเป็นหนึ่งในหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ที่มีความพร้อมในการให้บริการที่ดี เนื่องจากมีการให้บริการตรวจโรคที่หลากหลาย มีการตรวจเฉพาะทางได้หลายโรค เช่น ส่องกล้อง สูด-นรีเวช โรคหัวใจ โรคเด็ก โรคผิวหนัง ฯลฯ ซึ่งจะทำให้ประชาชนพบความผิดปกติของร่างกายได้เร็วและได้รับการรักษาอย่างทันท่วงที”

ภาพที่ดีต้องอาศัยการดูแลตัวเอง แต่ด้วยความที่ยังมีผู้คนอีกมากมายอาศัยอยู่ในแถบชนบทห่างไกลทำให้ไม่สามารถเข้ารับบริการหรือเข้าถึงการบริการสาธารณสุขได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การกิจของหน่วยงานที่มีชื่อว่า “หน่วยแพทย์เคลื่อนที่” จึงถือเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารที่ห่างไกลความเจริญ ให้มีสุขภาพอนามัย และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

ประชาชนหรือคนไข้ทั่วไปโดยส่วนใหญ่เมื่อเป็นโรคแล้วถึงจะเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล ต้องรอให้เป็นโรคหรือมีอาการเสียก่อน ซึ่งการให้บริการในลักษณะเช่นนี้ เป็นการให้บริการเชิงรับ ในขณะที่ การออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่จะเป็นการให้บริการเชิงรุกสำหรับประชาชนที่ไม่สามารถเข้าถึงการให้บริการ

ทางการแพทย์ได้ เช่น ไม่สามารถเดินทางมาได้ด้วยระยะทางระหว่างบ้านกับสถานบริการสาธารณสุขห่างไกลกันมาก ในการประสานงานร่วมกันจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ของแต่ละหน่วยงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการศึกษาวิจัยเรื่อง “การออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่” ที่มีประสิทธิภาพ

ดร.ระวี สุวรรณเดโชไชย ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวว่า จากการศึกษาเรื่อง “โครงการการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการและรูปแบบการให้บริการสุขภาพเคลื่อนที่” ภายใต้แผนงาน การขนส่งและส่งเสริมบริการสุขภาพทั่วถึงและเป็นธรรมอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ทุนวิจัย 1

ปี โดยศึกษาและวิเคราะห์ถึงลักษณะความต้องการและรูปแบบการให้บริการสุขภาพเคลื่อนที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ โดยมีการลงพื้นที่ร่วมด้วยมากกว่า 1 ครั้ง ประมาณ 10 หน่วยงาน อาทิ มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.), หน่วยแพทย์เคลื่อนที่มูลนิธิแสง-ไข่ ก็ เหตุระกูล หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, โครงการพระดาบส สัจจกร มูลนิธิพระดาบส, หน่วยแพทย์ชุมชนสงเคราะห์ ซึ่งเป็นหน่วยแพทย์ของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง, โครงการทันตกรรมเคลื่อนที่ของกรมการแพทย์, ทันตกรรมเคลื่อนที่ของกรมแพทย์ทหารบก, ทันตกรรมเคลื่อนที่ของสภากาชาดไทย คณะทันตแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นหน่วยทันตกรรมพระราชทานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รวมถึง สภากาชาดไทยในส่วนของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ทางน้ำและจักสู ศัลยกรรมโดยจะผ่าตัดได้อย่างเดียว

“การศึกษาจะเน้นในเรื่องของการเลือกสถานที่ให้บริการ การสอบถามประชาชนในพื้นที่ว่ามีความต้องการอะไร การจัดหาบุคลากรไม่ว่าจะเป็น ด้านการ

แพทย์ หรือ เภสัชกร การจัดหายา และอุปกรณ์ทางการแพทย์ในการรักษา รวมทั้งการประสานงานในเรื่องต่าง ๆ กับชุมชน เพราะเวลาหน่วยแพทย์ลงพื้นที่จำเป็นต้องมีการประสานงานกับชุมชนเพื่อให้ชุมชนทำการประชาสัมพันธ์ให้คนในพื้นที่ทราบและออกมาใช้บริการอย่างทั่วถึง”

ทั้งนี้ จากผลการวิจัย พบว่า หน่วยแพทย์เคลื่อนที่มูลนิธิแสง-ไข่ ก็ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ร่วมด้วย กฟผ. และคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล วันที่ 27 นับเป็นหนึ่งในหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ที่มีความพร้อมในการให้บริการที่ดี เนื่องจากมีการให้บริการตรวจโรคที่หลากหลาย มีการตรวจเฉพาะทางได้หลายโรค เช่น ต่อมทอนซิล ตูติ-นรีเวช โรคหัวใจ โรคเด็ก โรคผิวหนัง ซึ่งจะทำให้ประชาชนพบความผิดปกติของร่างกายได้เร็วและได้รับการรักษาอย่างทันท่วงที

“ด้านการให้บริการ เช่น การประชาสัมพันธ์ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟผ.) ในเรื่องของการลงทะเบียนผู้ป่วย จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้ง โรง

พยาบาลในชุมชน เช่น มีความต้องการอุปกรณ์ใดทางโรงพยาบาลชุมชนก็จะนำมาให้ใช้ จึงทำให้มีจำนวนผู้เข้ารับบริการค่อนข้างมากประมาณ 2,000-3,000 คนต่อวัน

นอกจากนี้ หน่วยแพทย์เคลื่อนที่มูลนิธิแสง-ไขกิ เหนือเกล้า หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ยังมีบุคลากรทีมแพทย์กว่า 200 คน จาก 18 มหาวิทยาลัย โดยมีคณะของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) เป็นทีมแพทย์หลัก อีกทั้ง มีการแบ่งทีมแพทย์ในการตรวจรักษาโรคอย่างชัดเจนว่า โรคนี้เป็นทีมแพทย์จากที่ใด โดยการรักษาที่ได้รับความนิยม เช่น การฝังเข็ม จะมีมากกว่า 1 คณะ รวมถึงความพร้อมในเรื่องของอุปกรณ์ทางการแพทย์และการจัดหา โดยจะมีรายชื่อยาในส่วนกลางให้แต่ละคณะของหน่วยแพทย์ทราบ ซึ่งมีทั้งยาเฉพาะโรค และยารักษาโรคทั่วไป ทำให้แพทย์สามารถสั่งยาได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว รวมทั้ง คณะแพทย์บางคณะมีการจัดยาไปเองด้วยส่งผลให้ประชาชนได้รับยาที่รักษาได้ตรงโรคมมากขึ้น

สำหรับข้อจำกัดในการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่โดยทั่วไป ดร.ระวี กล่าวไว้ว่า เรื่องแรกคือ ขาดบุคลากร เพราะปัจจุบันแพทย์ที่เป็นอาสาสมัครเข้ามาให้บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ที่มีค่อนข้างน้อย เนื่องจากการออกหน่วยแต่ละครั้งส่วนใหญ่ไม่มีค่าตอบแทนให้แต่เป็นการทำงานแบบจิตอาสา ซึ่งตรงนี้ควรมีการส่งเสริมในเรื่องของการมีจิตอาสา ซึ่งอาจจะเริ่มตั้งแต่ตอนเป็นนักเรียนแพทย์ โดยสอนในเรื่องการให้ ร่วมกับการสอนด้านวิชาการ รวมทั้ง แม้จะไม่ได้

ค่าตอบแทนเป็นตัวเงิน แต่อยากให้มีสิ่งกระตุ้นหรือให้กำลังใจ เช่น การให้แพทย์และบุคลากรออกหน่วยแพทย์โดยไม่ถือว่าเป็นวันลา ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ออกหน่วยแพทย์กับทางโรงพยาบาล เพราะในปัจจุบันแพทย์ที่ไปออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ บางคนต้องลางาน อยากให้ผู้บังคับบัญชาเห็นความสำคัญของการทำงานในส่วนนี้ ซึ่งถือว่าเป็นการทุ่มเททำเพื่อประชาชนโดยไม่หวังผลตอบแทน

เรื่องต่อมา จำนวนคนไข้ที่ไปรับบริการในบางหน่วยค่อนข้างน้อย อาจจะมาจากหลาย ๆ สาเหตุ หนึ่งในนั้น คือ เรื่องของการประชาสัมพันธ์ เพราะบางครั้งคนไข้อยากจะมาตรวจแต่ไม่รู้ว่ามีกรออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เพราะไม่มีการประชาสัมพันธ์ในชุมชนให้ทราบ รวมทั้ง วันที่ออกหน่วยจะตรงกับวันที่มีกิจกรรมของชุมชน เช่น เป็นวันบวช วันแต่งงาน หรือเป็นช่วงทำนาเก็บเกี่ยวข้าวของประชาชนในพื้นที่นั้น

“บางหน่วยงานมีการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น เป็นโครงการของจังหวัด ในโครงการมีกิจกรรมทำบัตรประกันสังคมแล้วก็มีกรออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ร่วมด้วย ก็เป็นข้อจำกัดในการเข้ารับบริการหรือให้บริการเช่นกัน เพราะมีกิจกรรมหลายอย่างในครั้งเดียวกัน พอจะมาตรวจก็หมดเวลาเสียแล้ว”

อีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กัน คือ เวลาออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่จะไม่เลือกออกหน่วยในชุมชนใหญ่ หรือในตัวเมืองมากนัก หรือในที่ที่ประชาชนในกลุ่มนั้นเข้าถึงการแพทย์ได้สะดวก แต่จะเลือก

การเพิ่มประสิทธิภาพหน่วยแพทย์เคลื่อนที่

หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ เป็นการให้บริการทางการแพทย์ในเชิงรุก นอกจากจะตรวจพบโรคได้เร็วแล้ว การลงพื้นที่ในแต่ละครั้งอาจมีการให้ความรู้เพิ่มเติมในส่วนของการป้องกันโรคต่าง ๆ หรือการปฏิบัติตัว การรักษาเบื้องต้น รวมทั้ง ให้คำแนะนำในเรื่องการฟื้นฟูหลังการเจ็บป่วยหรือหลังจากได้รับการรักษาพยาบาลแล้วว่า ควรดูแลตนเองอย่างไร เช่น มีการจัดพื้นที่ในระหว่างที่คนไข้รอตรวจ มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ของแผนกนั้น ๆ เช่น ดา หู หัวใจ สุขภาพเด็ก รวมถึงมีการจัดทีมงาน หรือเจ้าหน้าที่ในชุมชนลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลว่า ประชาชนในแต่ละกลุ่มมีความต้องการอะไร เนื่องจากข้อมูลในส่วนนี้เวลาออกหน่วยแพทย์แต่ละครั้งทีมแพทย์ก็จะได้ว่าชุมชนนี้ พื้นที่ตรงนี้ต้องการอะไร จะได้จัดหาทีมแพทย์มาได้ตรงตามความต้องการ ซึ่งโรคส่วนใหญ่ที่มักเป็นกันมากและยังไม่ได้รับการรักษา ก็คือ โรคติดต่อต่าง ๆ โรคกระดูก โรคนิ้วล็อก ฯลฯ

สถานที่ที่ไกลออกจากในเมือง จากชุมชนซึ่งตรงนี้ก็จะมีปัญหาเรื่องของสถานที่ เช่น ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงสถานที่ที่ให้บริการหรือเดินทางมารับบริการได้สะดวกมากน้อยเพียงใด สามารถรับคนได้เพียงพอหรือไม่ มีความเหมาะสมในการให้บริการในการตรวจหรือไม่ อย่างในการส่งกลองมีสถานที่มีติดสะดวกและปลอดภัยหรือไม่ ถ้าเลือกสถานที่ไม่เหมาะสมก็จะมีคนมารับบริการกันน้อย

ในเรื่องของการเดินทาง ซึ่งบางครั้งเป็นปัญหาทั้งทีมแพทย์และผู้รับบริการ เนื่องจากการให้บริการลงพื้นที่แบบเข้าไปเข้านกลับ ส่วนของทีมแพทย์และบุคลากรจะต้องเหนื่อยกับการออกตรวจเป็นพิเศษ โดยเฉพาะหากเป็นการออกตรวจในสถานที่ไกลจากสถานที่พำนักของทีมแพทย์และบุคลากร ทำให้ไม่สามารถออกหน่วยได้บ่อยครั้งมากนัก ดังนั้นจึงทำให้บริการได้ไม่ครอบคลุมพื้นที่ ในส่วนของประชาชนส่วนใหญ่จะเดินทางเข้ามารับการรักษาโดยใช้พาหนะของตนเอง บางส่วนจะมีการเหมารถเข้ามาใช้บริการบริการ หากการให้บริการของหน่วยแพทย์ตรงกับความต้องการของตน โดยปกติผู้เข้ารับบริการส่วนใหญ่ ถ้าไม่เจ็บ ไม่ป่วยจริง ๆ ก็จะไม่มารับบริการ

ดร.ระวี หัวหน้าโครงการฯ กล่าวต่อว่า การออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ของแต่ละหน่วยไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน จึงทำให้ เกิดปัญหาในเรื่องของการลงพื้นที่ในเวลาใกล้เคียงกัน หรือบางครั้งเป็นการออกตรวจซ้ำในพื้นที่เดิม แต่เวลาต่างกันไม่กี่เดือน ทำให้ประชาชนเข้ารับบริการในครั้งแรกมาก พอครั้ง

ที่ 2 ก็ไม่ค่อยมีคนมาแล้ว เพราะตรวจไปแล้ว หากมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันในส่วนนี้จะทำให้ประชาชนได้รับการบริการที่ทั่วถึงมากขึ้นกว่าเดิม

สุดท้าย คือ เรื่องงบประมาณ เนื่องจากเวลาออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่แต่ละครั้งต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเดินทาง อุปกรณ์การแพทย์ที่ใช้ ถ้าได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ก็เป็นเรื่องที่ดี รวมทั้งจะทำให้ทีมแพทย์สามารถเข้าไปให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงอีกด้วย.

ก็มาไรดี